

**ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ԵՎ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ / CIVIL LAW AND PROCEDURE /
ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО И ПРОЦЕСС**

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ

*ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քաղաքացիական դատավարության ամբիոնի
ասիստենտ, ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի
իրավաբանական կլինիկայի դասախոս-կոորդինատոր,
Սնանկության գործով կառավարիչների որակավորման հանձնաժողովի անդամ,
Մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովի անդամ, ի.գ.թ.*

TIGRAN MARKOSYAN

*YSU, Assistant at the Chair of Civil Procedure,
YSU, Faculty of Law, Lecturer-Coordinator at the Legal Clinic,
Member of the Commission for the Qualification of the Bankruptcy Managers,
Member of the Competition Protection Commission of the RA, Candidate of Law*

ТИГРАН МАРКОСЯН

*Ассистент кафедры гражданского процесса юридического факультета ЕГУ,
Преподаватель-координатор юридической клиники юридического факультета ЕГУ,
Член Квалификационной комиссии управляющих по делам о банкротстве,
Член Комиссии по защите конкуренции РА, кандидат юридических наук*

**ՍՆԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՎ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ**

**THE SUPERVISION OVER THE LEGALITY OF THE ACTIVITY OF
BANKRUPTCY MANAGERS**

**КОНТРОЛЬ ЗА ЗАКОННОСТЬЮ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УПРАВЛЯЮЩИХ ПО ДЕЛАМ О БАНКРОТСТВЕ**

Սնանկության վարույթի մասնակիցների շարքում սնանկության գործով կառավարչին վե-
րապահված է կենտրոնական դերակատարում¹: Դա պայմանավորված է այն իրողությամբ, որ
սնանկության ինստիտուտի նպատակների իրագործումն ուղղակիորեն կախվածության մեջ է

¹ Տե՛ս *Семенова Ю.В.*, Арбитражным управляющим - ключевая фигура в деле о банкротстве // Вестник Псковского государственного университета, Серия: Экономика, Право. Управление, 2017, էջեր 107-108:

գտնվում սնանկության գործով կառավարչի գործունեությունից²: Ընդ որում, իր գործունեության ընթացքում նա հանդես է գալիս դատարանի, պարտատերերի և պարտապանի միջև կապող օղակի դերում³՝ ապահովելով հավասարակշռություն պարտապանի և պարտատերերի շահերի միջև⁴:

Սնանկության գործով կառավարչի առջև դրված խնդիրների լուծումը ենթադրում է նրա լիազորությունների համարժեք ծավալ, որոնց պատշաճ իրականացման համար առաջնային նշանակություն ունի սնանկության գործով կառավարչի պրոֆեսիոնալիզմի բարձր մակարդակը⁵: Դա էր պատճառը, որ «Սնանկության մասին» օրենքում⁶ 12.12.2019 թ. ընդունված օրենքով⁷ կատարված փոփոխությունների հիմնական ուղղություններից մեկը հասցեագրված էր սնանկության գործով կառավարչի որակավորման և վերապատրաստման պահանջների արմատական բարելավմանը, քանի որ, ինչպես նշվում է այդ փոփոխությունների ընդունման հիմնավորման մեջ, Օրենքով սնանկության գործով կառավարչին ներկայացվող պարտադիր պահանջները բավարար չեն իրեն վերապահված գործառույթներն արդյունավետորեն իրականացնելու համար, իսկ նրա ստաժավորումը հանդիսանում է ոչ պարտադիր և հետապնդվող նպատակի ապահովման համատեքստում խնդրահարույց է թվում⁸:

Մյուս կողմից, սնանկության գործով կառավարչի լիազորությունների լայն շրջանակը պահանջում է նրա պատասխանատվության կապակցությամբ առանձնահատուկ ուշադրություն⁹: Այլ կերպ ասած՝ ոչ պակաս կարևոր է սնանկության գործով կառավարչի գործունեության օրինականության նկատմամբ արդյունավետ վերահսկողության համակարգի առկայությունը:

Միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ տարբեր են ինչպես սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող մարմինների շրջանակը, այնպես էլ վերահսկողության ծավալը:

Սնանկության գործով կառավարիչների նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող մարմինների մեջ առաջին հերթին հիշատակման է արժանի դատարանը: Տարբեր երկրներում սնանկության գործով կառավարիչների գործունեությունը դատարանի կողմից վերա-

² Տե՛ս *Горб Е.Е., Симором С.Ю.*, Реализация Росреестром административно-правовых полномочий в отношении арбитражных управляющих // *Власть и управление на Востоке России*, Право, 2012, էջ 5, *Алферов В.Н.*, Разработка предложений по рейтинговой оценке деятельности саморегулируемых организаций арбитражных управляющих и соответствующих показателей для осуществления этой оценки // *МИР (Модернизация. Инновации. Развитие)*, Экономика и бизнес, 2013, էջ 89:

³ Տե՛ս EBRD Assessment of Insolvency Office Holders. Review of the Profession in the EBRD Region, էջ 32 (հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ <https://www.insol-europe.org/download/documents/844>):

⁴ Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի թիվ ԵԱԴԴ/0100/04/17 սնանկության գործով 25.02.2020թ. որոշումը:

⁵ Տե՛ս EBRD Insolvency Office Holder Principles. EBRD Principles in Respect of the Qualifications, Appointment, Conduct, Supervision, and Regulation of Office Holders in Insolvency Cases, June 2007, էջ 3 (հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ <https://www.ebrd.com/documents/legal-reform/ebd-insolvency-office-holder-principles.pdf>), UNCITRAL, Legislative Guide on Insolvency Law, 2005, էջ 175 (հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/05-80722_ebook.pdf):

⁶ Ընդունվել է 25.12.2006թ.: Ուժի մեջ է մտել 10.02.2007թ.: Տե՛ս ՀՀՊՏ 2007.01.31/7(531) Հոդ. 139: Այսուհետ նաև՝ Օրենք:

⁷ Ուժի մեջ է մտել 15.04.2020 թ.: Տե՛ս ՀՀՊՏ 2019.12.26/100(1553) Հոդ.1242: Այսուհետ նաև՝ Օրենքի փոփոխություններ:

⁸ Հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draft_docs7/K-188_himnavorum.pdf:

⁹ Տե՛ս *Акева Н.О.*, Осуществление контроля (надзора) за деятельностью арбитражных управляющих на региональном уровне // *Среднерусский вестник общественных наук*, Право, 2015, էջ 147:

հսկողության ենթակա է տարբեր ծավալներով: Որոշ երկրներում, ինչպիսիք են օրինակ Բելգիան, Ռումինիան, Լեհաստանը, սնանկության գործով կառավարիչների ողջ գործունեությունը դատարանի ամենօրյա վերահսկողության ներքո է¹⁰: Ընդ որում, սնանկության գործով կառավարչի հաշվետվողականությունը հաճախ սահմանվում է ոչ թե պարտատերերի, այլ դատարանի առաջ¹¹:

Բազմաթիվ են դեպքերը, երբ սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնում են մի քանի մարմիններ: Այսպես, օրինակ, Հունգարիայում, Սլովենիայում, Էստոնիայում, Լատվիայում, Ուկրաինայում, Մակեդոնիայում, Մոլդովայում ոլորտի կարգավորման, վերահսկողության և պատասխանատվության ենթարկելու լիազորությունները վերապահված են նաև այլ սուբյեկտների¹²: Մասնավորապես, օրինակ, Ուկրաինայում և Մակեդոնիայում արդարադատության նախարարությունը սնանկության գործով կառավարիչների որակավորման և պատասխանատվության ենթարկելու իրավասությունները իրականացնում է 4 ինքնակարգավորվող կազմակերպությունների հետ համատեղ, որոնք ներկայացված են լինում կարգապահական հանձնաժողովում: Էստոնիայում արդարադատության նախարարությունը դատական կարգադրիչների և հավատարմագրային կառավարիչների պալատի հետ համատեղ ունի կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու իրավասություններ:

Մեծ Բրիտանիայում սնանկության գործով կառավարիչների որակավորմամբ զբաղվում է 5 մասնագիտական մարմին¹³, ինչպիսիք են, օրինակ, Ուելսի դիպլոմավորված հաշվապահների միությունը և անվճարունակության ծառայությունը, որը գործում է Գործարարության, էներգետիկայի եւ արդյունաբերական ռազմավարության նախարարության կազմում¹⁴:

Հայաստանի Հանրապետությունում սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու իրավասությամբ օժտված են երեք մարմիններ՝ սնանկության դատարանը¹⁵, Արդարադատության նախարարությունը և սնանկության գործով կառավարիչների ինքնակարգավորվող կազմակերպությունը¹⁶: Ըստ այդմ՝ վերահսկողությունը կարելի է բաժանել դատական, վարչական և ոչ պետական վերահսկողության տեսակների:

Դատական վերահսկողությունն ուղղված է սնանկության գործով կառավարչի լիազորու-

¹⁰ Sեն Несостоятельность (банкротство): Учебный курс. В 2 т. / Под. ред. д.ю.н., проф. С.А. Карелиной. Т. 1. – М.: Статут, 2019, էջ 822:

¹¹ Sեն ASSESSMENT OF INSOLVENCY OFFICE HOLDERS Review of the profession in the EBRD region (հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ <https://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395277239633&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>):

¹² Sեն հետևյալ հղմամբ՝ <https://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395277239633&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>:

¹³ Sեն հետևյալ հղմամբ՝ <https://www.gov.uk/government/publications/disciplinary-sanctions-against-insolvency-practitioners/common-sanctions-guidance>:

¹⁴ Sեն հետևյալ հղմամբ՝ https://en.wikipedia.org/wiki/Insolvency_Service:

¹⁵ Այսուհետ նաև՝ դատարան:

¹⁶ Օրենքի 38-րդ հոդվածի 1-ին մասը սնանկության գործով կառավարչի գործունեության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու իրավունք վերապահում է պարտատերերի խորհրդին, իսկ դրա ձևավորված չլինելու դեպքում՝ պարտատերերի ժողովին: Այդուհանդերձ, նման վերահսկողությունը այլ մարմինների գործունեությամբ եզրափակվելու, այսինքն՝ այսպիսի վերահսկողության արդյունքների սնանկության գործով կառավարչի համար ուղղակի հետևանքներ չառաջացնելու փաստով պարտատերերի խորհուրդը և ժողովը չեն դիտարկվել վերահսկողություն իրականացնող մարմինների շարքում:

թյունների խախտման բացահայտմանը և բացառմանը, ինչպես նաև նրա օրինական գործողությունների հաստատմանը¹⁷: Այն իրականացվում է կոնկրետ սնանկության գործի շրջանակում և դրսևորվում է տարբեր ձևերով, որոնց թվին են դասվում սնանկության գործով կառավարչի կողմից դատարանի առջև հաշվետվողականությունը, առանձին գործողությունները դատարանի հաստատմանը ներկայացնելը, սնանկության գործով կառավարչի գործողությունների (անգործության) վիճարկման հետ կապված բողոքների քննությունը, ինչպես նաև սնանկության գործով կառավարչի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը:

Կարևոր է ընդգծել նաև, որ դատական վերահսկողությունը գերակայություն ունի մյուս մարմինների կողմից իրականացվող վերահսկողության նկատմամբ: Խոսքն այն մասին է, որ դեռևս չավարտված սնանկության գործին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի հնարավոր խախտումների դեպքում համապատասխան լիազորությամբ օժտված է միայն դատարանը, իսկ մյուս մարմինները կարող են միայն վերաբերելի նյութերն ուղարկել դատարան: Բացի դրանից՝ Օրենքի 27.4-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի համաձայն՝ կարգապահական վարույթ հարուցող մարմինը չի հարուցում կառավարչին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ վարույթ, իսկ հարուցված վարույթը կարճում է, եթե դատարանը սնանկության գործի շրջանակում, անդրադառնալով կարգապահական պատասխանատվության կիրառման հիմք հանդիսացող հանգամանքին, հաստատել է դրա առկայությունը կամ բացակայությունը: Այսինքն՝ եթե որևէ հարցի դատարանը տվել է գնահատական, անկախ նրանից՝ դա դիտարկել է խախտում, թե ոչ, ապա հետագայում այդ հարցը այլ մարմինների վերահսկողության շրջանակներում չի կարող կրկին քննարկման առարկա դառնալ:

Սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ վերահսկողության հաջորդ տեսակը «վարչական» կամ Արդարադատության նախարարության կողմից իրականացվող վերահսկողությունն է, որը համեմատաբար նոր է հայրենական օրենսդրությունում: Այն ներդրվել է Օրենքի փոփոխությունների արդյունքում, որի համար, ըստ էության, հիմք են ծառայել հետևյալ հանգամանքները.

1. Սնանկության գործով կառավարիչների ինքնակարգավորվող կազմակերպության կողմից իրականացված վերահսկողության արդյունքները: Մասնավորապես, Օրենքի փոփոխությունների ընդունման հիմնավորման¹⁸ համաձայն. «Սնանկության կառավարչի գործունեության ընդհանուր վերահսկողությունը ներկայումս Օրենքը վերապահել է «Սնանկության կառավարիչների ինքնակարգավորվող կազմակերպությանը» (այսուհետ՝ Կազմակերպություն), որը դրա շրջանակներում ունի կարգապահական պատասխանատվություն կիրառելու իրավասություն: Այնինչ, իրավակիրառ պրակտիկայի ուսումնասիրությունը թույլ է տալիս պնդել, որ նման վերահսկողությունը բավարար համարվել չի կարող: Մասնավորապես, Կազմակերպության ողջ գործունեության ընթացքում կառավարիչների նկատմամբ հարուցվել է 23 կարգապահական վարույթ, որից 6-ը կարգապահական հանձնաժողովի կողմից մերժվել է, 10-ը՝ կարճվել, 7-ով հարուցվել է կարգապահական վարույթ և կիրառվել է նկատողություն: Ընդ որում, կիրառված նկատողություններից չորսը տրվել են Կազմակերպության նկատմամբ

¹⁷ Стів Актуальные проблемы корпоративного права и арбитражного процесса: материалы ежегодной науч.-практ. конф. молодых ученых (г. Пермь, Перм. гос. нац. исслед. ун-т, 8 мая 2015 г.) / отв. ред. Д. Н. Латыпов, В.Г. Голубцов; Перм. гос. нац. исслед. ун-т. – Пермь, 2015, էջեր 71-72:

¹⁸ Հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draft_docs7/K-188_himnavorum.pdf:

սնանկության կառավարիչների ունեցած անդամավճարի հետ կապված պարտավորությունները չկատարելու համար: Միննույն ժամանակ, Արդարադատության նախարարություն պարբերաբար մուտքագրվում են բազմաթիվ դիմում-բողոքներ՝ սնանկության կառավարիչների գործունեության օրինականության բացահայտման խնդրանքով: Համապատասխան դիմումների ուսումնասիրության համար Արդարադատության նախարարությունը չունի բավարար լծակներ դիմումներում բարձրացված հարցերն իրավական առումով ուսումնասիրելու և վերջնական լուծում տալու համար այն պարագայում, երբ սնանկության կառավարիչների որակավորումն իրականացվում է հենց նախարարության կողմից»¹⁹:

2. Սնանկության ոլորտի քաղաքականությունը մշակող և իրականացնող պետական կառավարման համակարգի մարմինն Արդարադատության նախարարությունն է, որը, սակայն, չունի անհրաժեշտ տեղեկատվությանը հասանելիությունը: Այսպես, ըստ Օրենքի փոփոխությունների ընդունման հիմնավորման, «Արդարադատության նախարարությունն օժտված չէ համապատասխան լծակներով սնանկության ոլորտի վերաբերյալ համապատասխան տեղեկություններ հավաքագրելու ուղղությամբ: Արդարադատության նախարարության կողմից մի շարք հարցերի վերաբերյալ Կազմակերպությանը կատարված հարցումներին տրվել է պատասխան առ այն, որ այդ հարցումներին պատասխանելու հարցը պետք է քննարկվի Կազմակերպության ընդհանուր ժողովում, ինչի լիազորությամբ, սակայն, ընդհանուր ժողովն օժտված չէ ոչ օրենքով, և ոչ էլ Կազմակերպության կանոնադրությամբ»²⁰:

3. Շատ երկրներում պետական լիազոր մարմինն է իրականացնում կարգավորիչ գործառույթներ սնանկության ոլորտում, այդ թվում՝ ունի կառավարիչներին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու իրավասություն: Օրինակ՝ Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի (EBRD) կողմից 2014թ. կատարված՝ 27 երկրների փորձի հիման վրա սնանկության կառավարիչների գնահատման վերաբերյալ զեկույցից²¹ պարզ է դառնում, որ այդ երկրներից մեծամասնությունում պետական մարմինները (նախարարությունների մակարդակով) կարող են կիրառել կարգապահական պատասխանատվության այնպիսի միջոցներ, ինչպիսիք են նախազգուշացումը, գործունեության թույլտվությունը կասեցնելը և դադարեցնելը:

Շարադրվածին համապատասխան Օրենքի 27.1-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ Արդարադատության նախարարությունը վերահսկողություն է իրականացնում սնանկության գործով կառավարիչների կողմից Օրենքի և այլ իրավական ակտերի պահանջների պահպանման նկատմամբ: Օրենսդիրը սահմանել է նաև Արդարադատության նախարարության կողմից իրականացվող վերահսկողության ձևերը, որոնք են.

1. Կարգապահական վարույթի իրականացումը.

2. Սնանկության գործով կառավարիչների կողմից իրենց գործունեության վերաբերյալ տարեկան հաշվետվողականությունը:

¹⁹ Ուշագրավ է, որ կառավարիչների ինքնակարգավորվող կազմակերպության կողմից իրականացվող վերահսկողության վերաբերյալ նման հարցեր բարձրաձայնվել են նաև Ռուսաստանի Դաշնությունում (տես, օրինակ՝ *Акаева Н.О.*, Особенности реализации функций по контролю (надзору) за деятельностью саморегулируемых организаций арбитражных управляющих// Вестник Саратовской государственной юридической академии, Право, 2015, էջ 195):

²⁰ Հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draft_docs7/K-188_himnavorum.pdf:

²¹ Հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ <https://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395277239633&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>:

Ընդ որում, եթե կարգապահական վարույթն ունի կոնկրետ բնույթ, այսինքն՝ սահմանափակված է վարույթի հարուցման հիմքերով, ապա սնանկության գործով կառավարիչների կողմից ներկայացվող հաշվետվությունները ընդհանուր բնույթի են և առաջին հերթին կոչված են ապահովել ոլորտում առկա իրավիճակի մասին անհրաժեշտ տեղեկատվություն: Մասնավորապես, Օրենքի 27.1-ին հոդվածի համաձայն՝ մինչև հաշվետու տարվան հաջորդող մարտի 1-ը սնանկության գործով կառավարիչը Արդարադատության նախարարություն է ներկայացնում իր գործունեության վերաբերյալ վիճակագրական բնույթի տարեկան հաշվետվություն, որը ներառում է տեղեկություններ կառավարչի կողմից վարվող գործերի, դրանց քանակի, այդ թվում՝ ֆինանսական առողջացման դեպքերի, ֆինանսական վերլուծությամբ իր կողմից հայտնաբերված կեղծ և կանխամտածված սնանկության հատկանիշների, իր աշխատավայրի և աշխատակիցների վերաբերյալ և այլ վիճակագրական տեղեկատվություն, որի մանրամասները և հաշվետվության ներկայացման կարգը սահմանված են Արդարադատության նախարարի 2020 թ. մարտի 12-ի «Սնանկության գործով կառավարչի և կառավարիչների ինքնակարգավորվող կազմակերպության կողմից Արդարադատության նախարարությանը ներկայացվող տարեկան հաշվետվությունների ձևերը և դրանց ներկայացման կարգը սահմանելու մասին» N 103-Ն հրամանով²²:

Սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ կարգապահական վարույթ իրականացնելու ձևով վերահսկողություն իրականացվում է նաև սնանկության գործով կառավարիչների ինքնակարգավորվող կազմակերպության կողմից²³: Նման հնարավորությունը մի կողմից բխում է ինքնակարգավորման գաղափարից, քանի որ, անդամակցելով այդպիսի կազմակերպությանը, սնանկության գործով կառավարիչը գիտակցված պատվիրակում է իր գործունեության նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը և պատասխանատվություն է ստանձնում ինքնակարգավորվող կազմակերպության մյուս անդամների առջև²⁴: Մյուս կողմից, Օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասը սահմանել է սնանկության գործով կառավարիչների ինքնակարգավորվող գործունեության նպատակները, որոնց մեջ կենտրոնական տեղ է զբաղեցնում իր անդամ սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության թափանցիկությանը և արդյունավետության բարձրացմանը նպաստելը:

Սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության թափանցիկության և արդյունավետության ապահովման առումով առանձնահատուկ նշանակություն ունեն սնանկության գործով կառավարչի մասնագիտական վարքագծի կանոնները²⁵: Դրանք Օրենքով սահմանված ընդհանուր կարգավորումներից և սկզբունքներից բխող դրույթներ են, որոնք ընդհանուր առմամբ պետք է արտացոլեն սնանկության գործով կառավարչի գործունեության լավագույն

²² Ուժի մեջ է մտել 15.04.2020 թ.: Տե՛ս ՀՀԳՏ 2020.03.20/10(678) Հոդ.66:

²³ Օրենսդիրը ներկայումս թույլատրում է մի քանի ինքնակարգավորվող կազմակերպությունների ստեղծման հնարավորություն, որը համապատասխանում է միջազգային փորձին: Օրինակ՝ Ուկրաինայում ներկայումս գրանցված են 7 ինքնակարգավորվող կազմակերպություններ (տե՛ս Sergiy Donkov: “Ukraine: Self-Regulation of Bankruptcy Trustees: Shall We Wait Or Have To Develop?”, 21 March 2019, Monday):

²⁴ Տե՛ս Актуальные проблемы корпоративного права и арбитражного процесса: материалы ежегодной науч.-практ. конф. молодых ученых (г. Пермь, Перм. гос. нац. исслед. ун-т, 8 мая 2015 г.) / отв. ред. Д. Н. Латышев, В.Г. Голубцов; Перм. гос. нац. исслед. ун-т. – Пермь, 2015, էջեր 73-74:

²⁵ Տե՛ս Bankruptcy Supervision Agency and European Bank for Reconstruction and Development. Manual on the National Standards and Code of Ethics For Bankruptcy Administrators, Belgrade, 2010, էջ 7 (հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ <http://www.ebrd.com/downloads/legal/insolvency/manual.pdf>):

դրսևորումները, այս կամ այն իրավիճակում պատշաճ գործելու ուղղություններն ու սկզբունքները: Դա է պատճառը, որ օրենսդիրը այս կանոնների մշակման և կիրառման լիազորությունը վերապահել է սնանկության գործով կառավարիչների ինքնակարգավորվող կազմակերպությունը: Ասվածն էլ պայմանավորում է սնանկության գործով կառավարիչների ինքնակարգավորվող կազմակերպության և Արդարադատության նախարարության կողմից իրականացվող կարգապահական վարույթների տարբերությունները: Մասնավորապես, Օրենքի 27.2-րդ հոդվածի համաձայն՝ առաջինի կողմից իրականացվող վարույթի հիմք կարող է լինել սնանկության գործով կառավարիչների մասնագիտական վարքագծի կանոնների խախտումը, իսկ Արդարադատության նախարարության կողմից ենթակա են քննարկման սնանկության գործով կառավարչի կողմից իր լիազորություններն իրականացնելիս օրենքի կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների խախտման հետ կապված հարցերը:

Շարադրվածի հիման վրա ակնհայտ է, որ սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ վերահսկողության օրենսդրական մակարդակում առկա տեսակները համակցության մեջ ունեն բավարար նախադրյալներ ոլորտում առկա թե անհատական, թե համակարգային բնույթի խնդիրները բացահայտելու և վերացնելու համար: Սակայն անվիճելի է, որ առկա համակարգի արդյունավետության մասին հնարավոր կլինի խոսել միայն այն դեպքում, երբ ներդրված վերահսկողության տեսակները գործնականում կունենան անշեղ և հետևողական կիրառում:

Այսպիսով, ներկայացված հետազոտության հիման վրա կարելի է անել հետևյալ հիմնական եզրահանգումները.

1. Առկա չէ սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ վերահսկողության համընդհանուր փարածում ունեցող մոդել և յուրաքանչյուր երկրում վերահսկողություն իրականացնող մարմինների շրջանակը, ինչպես նաև վերահսկողության ծավալը պայմանավորված են տվյալ երկրի իրավական համակարգի առանձնահատկություններով:

2. Հայաստանի Հանրապետությունում ներդրված է սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ մի քանի մարմինների կողմից վերահսկողության իրականացման համակարգ, որը ներառում է դատական, վարչական և ոչ պետական վերահսկողության տեսակները:

3. Սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ դատական վերահսկողությունը գերակայություն ունի վերահսկողության մյուս տեսակների նկատմամբ, քանի որ դեռևս չավարտված սնանկության գործին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի հնարավոր խախտումների դեպքում համապատասխան լիազորությամբ օժտված է միայն դատարանը, իսկ դատարանի կողմից որևէ հարցին տրված գնահատականը վերահսկողության մյուս տեսակների շրջանակներում չի կարող կրկին քննարկման առարկա դառնալ:

4. Սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ վերահսկողության յուրաքանչյուր տեսակ իրականացվում է օրենքով կանխորոշված ձևերով և ընդգրկում է հարցերի ուրույն շրջանակ: Ընդ որում, եթե դատական և ոչ պետական վերահսկողության տեսակներին բնորոշ է կոնկրետ գործով սահմանափակվածությունը, ապա վարչական վերահսկողությունն ունի նաև ընդհանուր բնույթ:

5. Սնանկության գործով կառավարիչների գործունեության օրինականության նկատմամբ վերահսկողության բոլոր տեսակների միաժամանակյա առկայությունն ունի կարևոր նշանակություն սնանկության համակարգի արդյունավետ գործունեության և շարունակական զարգացման համար:

Annotation. The system of supervision over the activity of bankruptcy managers with its nowadays' content is comparatively new in the domestic legal system. The overall research of that institute is of major theoretical and practical significance.

The essence of the supervision over the legality of bankruptcy managers' activity is discussed in this scientific article, the types of supervision and the methods of their execution are examined and the correlation between different types of supervision are discussed as well – in the context of theoretical sources, domestic and international legislation, as well as international reports.

As a result, the author concludes that a system of supervision over the legality of bankruptcy managers' activity is established in Armenia - with several institutions conducting supervision, the simultaneous existence of types of which has a crucial meaning for the operation and continuous evolution of the bankruptcy system.

Аннотация. Система контроля за законностью деятельности управляющих по делам о банкротстве в современном содержании в отечественной правовой системе является достаточно новой, и ее комплексное изучение имеет большое теоретико-практическое значение.

В данной статье представлена сущность контроля за законностью деятельности управляющих по делам о банкротстве в контексте теоретических источников, анализа отечественного и зарубежного законодательства, а также международных докладов, анализируются виды контроля, способы их осуществления, а также обсуждается соотношение видов контроля.

В результате проведенного исследования автор приходит к заключению, что в Армении введена система контроля за законностью деятельности управляющих по делам о банкротстве со стороны нескольких органов, одновременное наличие всех элементов которой важно для эффективного функционирования и постоянного развития системы банкротства.

Բանալի բառեր – սնանկության գործով կառավարիչ, վերահսկողություն, դատական վերահսկողության գերակայություն, կարգապահական վարույթ, մասնագիտական վարքագծի կանոններ:

Keywords: bankruptcy manager, supervision, priority of judicial control, disciplinary proceedings, rules of professional conduct.

Ключевые слова: управляющий по делам о банкротстве, контроль, приоритет судебного контроля, дисциплинарное производство, правила профессионального поведения.

S. Մարկոսյան - ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քաղաքացիական դատավարության ամբիոնի ասիստենտ, ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի իրավաբանական կլինիկայի դասախոս-կոորդինատոր, Սնանկության գործով կառավարիչների որակավորման հանձնաժողովի անդամ, Մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովի անդամ, ի.գ.թ., էլ. փոստի հասցե՝ tigranmarkosyan@ysu.am:

Ներկայացվել է խմբագրություն 17.01.2022 թ., տրվել է գրախոսության 17.01.2022 թ., երաշխավորվել է ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քաղաքացիական դատավարության ամբիոնի ղոցենտ, ՀՀ գլխավոր հարկադիր կատարող, ի.գ.թ. Սերգեյ Մելոյանի կողմից, ընդունվել է տպագրության 25.01.2022 թ.: